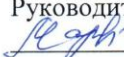

Муниципальное автономное общеобразовательное учреждение
«Санагинская средняя общеобразовательная школа»

«Рассмотрено»

Руководитель МО
 Мархаева Т.Х./
Ф.И.О.
Протокол № 1 от «24»
августа 2017 г.

«Согласовано»

Заместитель директора
по УВР МАОУ «Санагинская
СОШ» Доржиева Н.В./
Ф.И.О.
«25» августа 2017 г.

«Утверждено»

Директор МАОУ
«Санагинская СОШ»
 /Бандеева И.В./
Ф.И.О.
Приказ № 95 от «28» августа 2017 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Предмет: бурятский язык

Класс: 9

Учитель: Норбоева О.Т.

Категория: высшая

Стаж: 32

2017-2018 учебный год

1. Тайлбари бэшэг

Тус хүдэлмэри хадаа 1312 дугаар 2004 оной мартын 9 Россиин Федерациин Хуралсалай министерствын тогтоолнууд, 889 дугаар 2010 оной августын 30 хувилагдахан Хуралсалай министерствын тогтоолнууд, 1089 дугаар 2004 оной мартын 5-най Хуралсалай министерствын захиралта дээрэ үндэхэлжэ зохоогдоһон, туршалгын программа баримталан, 9-дэхи класста ажалай программа зохоогдобо.

Россиин эрдэм хуралсалда шэнэ шэглэлнүүдэй нэбтэрэн орожо, бээлүүлэгдэжэ байгаа мүнөө сагта Байгалай регионой хуралсалай эмхинүүдтэ буряад хэлэ бэшэг шудалалгада гүнзэги анхарал хандуулагдана.

1992 оной июниин 10-да баталагдахан «Буряад Республикын арадуудай хэлэнүүд тухай» Хуулиин ёһоор буряад хэлэнэй гүрэнэй хэлэнүүдэй нэгэн болоод байхадань, тус хэлэндэ олонийтын, арад зоной, залуушуулай, хурагшадай хандалга нилээд гүнзэги рнэ.

Гол шухала зорилгонууд:

-ургажа ябаа залуу үетэндэ эрдэм болбосоролой үндэхэ хууриие гүнзэги гөөр ба бата бэхээр үгэхэ;

- хурагшадые Буряад Республикын гүрэнэй аман ба бэшэгэй хэлэтэй болгохо;

- ниитын болон ажахын хэрэгтэ түрэлхи хэлээ хэрэглүүлжэ хургаха;

- арадайнгаа түүхэ, аман зохоолойнь баялиг, ёһо заншал, соел болбосорол – эдэ бүгэдэндэ түшэглэн, тэдэниие хургажа, хүгжөөжэ, хүмүүжүүлжэ, буряад үндэхэ яһатанай гүнзэги мэдэрэл бүридхүүлхэ.

Тус зорилгонуудһаа дулдыдан, буряад хэлэ үзэжэ байһан хурагшадта эрдэмэй-лингвистическэ мэдээнүүдые, ойлгосонуудые, грамматикын дүримүүдые дүүрэнээр шудалан үзүүлхэ шухала.

9 класста туд программа бээлүүлэгдэхэдээ, хуралсалай номууд ба дидактическа материалнууд, таблицанууд болон буряад хэлэнэй диск дээрэ үндэхэлжэ зохоогдобо.

Хуралсалай ябадал иимэнүүд технологи болон методико дээрэ эмхигхэгдэнэ: түлэблэлэй, блогой, шэнжэлүүлжэ ойлгуулха, зохоохы, бэдэрэлгын онол аргууд. Заалгын ба шэнжэлэн үзэлгын замуудые тодордулдаг, багшалхы эрдэм ухааниие буряад хэлэ зааха методико гэдэг. Методико хадаа хэлэ шудалгыие тодордуулна, мэдэсыень элирүүлнэ, раздел бүхэниие ямар класста хэды шэнээн гүнзэги гөөр ба үргэнөөр үзэхэ ёһотойб гэжэ шэнжэлнэ, багша ямар арга боломжонуудые хэрэглэхэб, заалгая хайшан гэжэ хайжаруулхаб гэжэ тодордуулна. Методико дидактикатай тон нягта холбоотой. Хүмүүжүүлгын, эрдэмэй болон хуралсалай ёһо анхаралдаа абадаг дидактикын юрэнхы үзэлнүүд методикын үндэхэ хууринь болоно гэшэ. Методико хүмүүжүүлгын, эрдэмэй болон хуралсалай үедэ хүнэй ханаан сэдхэлэй хүгжэлтэ (психикэ) шудалдаг, багшалхы ухаан сэдхэлтэй, тэрэнэй психологическа үндэхэ хуури шэнжэлдэг психологитой тон нягта холбоотой. Ёһо журам эбдэдэггүй хүмүүжүүлгын асуудалнуудые хараадаа абажа, буряад хэлэнэй методико этикетэй, эстетикетэй харилсаатай байдаг. Тэрээнһээ гадна буряад хэлэнэй методико ондоо дүтэрхы хуралсалай предметүүдтэй нягта холбоотой: буряад литература, ород хэлэн ба литература, түүхэ, хүгжэм, дүршэлэн харуулдаг искусствотой. Буряад хэлэнэй методико хургуулиин багшанарай дүй дүршэл шэнжэлдэг, онсодходог ба тэрээн дээрэ үндэхэлдэг.

Буряад хэлэнэй методикын гол түлэб үзэлнүүд (основные принципы) иимэнүүд байна: научна шанар, түүхэ баримталга.

Хургалгын үедэ хэрэглэгдэдэг үзэгдэлнүүд иимэ:

- ажабайдалтай холбоо

Гуримтай ба зорихон хуралсал: ойлгосо, харуулан ойлгосо, хуралсалай ба хүмүүжүүлгын холбоо

Хургалгын үеын шухала хубинууд хадаа хуралсалай зорилго, предмет, багша, хурагша.

Хурагшадай мэдэсэ, шадал, дадалыень шалгаха янзанууд: шалгалтын упражненинүүд, бэшэмэл харюунууд, тестнүүд, диктантнууд, шалгалтын холимог хүдэлмэри, аман шалгалта, хөөрэлдөөн, хурагшадтай уридшалан хүдэлэлгэ, хүсэд шийдхэгдээгүй асуудалнуудые шэнжэлүүлэн тайлбарилга, сахим хураха номоор даабаринуудые дүүргэлгэ.

Бээлүүлхэ болзор ба шата – 2017/2018 хуралсалай жэл, 9 класс

2. Сэдэбүүдэй гаршаг

1. 5-8 классуудта үзэһэнөө дабталга: фонетикэ, морфологи, тэдэнэй шүүлбэри
2. Синтаксис: холбуулал ба тэрэнэй бүридэлдэ ороһон үгэнүүдэй харилсаан. Холбуулалай илгарал: тогтомол ба сүлөө холбуулалнууд. Холбоо үгэнүүд, тэдэнэй илгарал. Холбоо үгэнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр хэрэглэжэ һуралга.
3. Орёо мэдүүлэл тухай ойлгосо
4. Ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэл
5. Дахалдаһан орёо мэдүүлэл
6. Тайлбарилһан нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл
7. Элирхэйлһэн нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл
8. Ушарлаһан нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл
9. Хэдэн нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл
10. Холболтогүй орёо мэдүүлэл
11. Сэхэ ба өөршэлэн хэлэлгэ
12. Холилдоһон орёо мэдүүлэл
13. Үгүүлэл
14. Хэлэлгын стильнүүд
15. Текст ба тэрэнэй байгуулга
16. Дабталга
17. Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ

3. Нурагшатай мэдэсэ, шадабариды табигдаха гол эрилтэнүүд

Нурагшад 9-дэхи класс дүүргэхэдээ, иимэнүүд шадабаритай болон дадалтай болохо ёһотой:

- нэрэ болон холбуулалнуудай гол ба дулдыданги үгэнүүдые гаргадаг хэлэлгын хубинуудые зүбөөр олохо;
- сүлөө ба тогтомол холбуулалнуудые илгаруулха;
- мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо (тааралдал, шадарлал, хүтэлбэри) зүб илгаха;
- нэгэ ба хоер бүридэлтэ мэдүүлэлнүүдые илгаруулжа шадаха;
- нэгэ түрэл гэшүүдтэй, хандалгатай, оролто үгэнүүдтэй, тусгаарлагдаһан гэшүүдтэй мэдүүлэлнүүдые зохоожо шадаха;
- 5-7 –дохи классуудта үзэһэн бэшэгэй дүримүүдые, 7-8 дахи классуудта үзэһэн сэглэлтын тэмдэгүүдые дахуулалтай, сэхэ хэлэлгэтэй, нэгэ түрэл гэшүүдтэй мэдүүлэлнүүдые болон бусад хэрэгтэй дүримүүдые зүбөөр хэрэглэхэ;
- Синтаксис шудалан үзэхэдөө, нурагшад үгэнүүдэй холбоо, мэдүүлэл, мэдүүлэл доторхи үгэнүүдэй холбоо, мэдүүлэлэй шухала ба юрын гэшүүд, мэдүүлэлэй тусгаарлагдаһан гэшүүд, причастна ба деепричастна дахуулалтай мэдүүлэлнүүд, юрын ба орёо мэдүүлэлнүүдэй гол янзанууд тухай мэдэсэ, хэрэглэхэ шадабари бата бэхээр ойлгожо абаха ёһотой.

4. Тематическа түсэб

№	Темэнүүд	Үгтэһэн саг	теори	практика	шалгалта
1	8-дахи класста үзэһэнөө дабталга	1		1	
2	Хэлэн тухай шухала мэдээн	1		1	
3	Орёо мэдүүлэл	2	1	1	
4	Холболтонууд ба холболто үгэнүүд	1	1		
4	Ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэл	5	4		1
5	Дахалдаһан орёо мэдүүлэл	11	5	4	2
6	Холболтогүй орёо мэдүүлэл	2	1	1	
7	Сэхэ ба өөршэлэн хэлэлгэ. Сэхэ хэлэлгэтэй орёо мэдүүлэл.	2	1		1
8	Холилдоһон орёо мэдүүлэл	1	1		
9	Үгүүлэл	1	1		
10	Хэлэлгын стильнүүд	1	1		
11	Текст ба тэрэнэй байгуулга	1	1		
12	Дабталга	1		1	
13	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ	4		4	
	Хамта	34	17	13	4

5. Нуралсалай методическа хэрэгсэлнүүд

1. В.Д. Патаева, О.-Х. Нанзанова «Буряад хэлэн», 9 класс, Улаан-Үдэ, 2012
2. А.Б.Санжаева «Буряад хэлэнэй грамматикаар таблицанууд», 2010
3. А.Б.Санжаева «Буряад хэлээр лабораторна-практическа хүдэлмэринүүд», 2000
4. «Буряад хэлэн» сахим нураха бэшэг, 2006, 2010
5. С.Г.Будаин «Буряад хэлээр тестнүүд», 2006
6. Буряад нургуулиин программанууд «Буряад хэлэн» 5-9 классуд, 2008
7. Б.-Д. Батоев «Методическа заабаринууд» Буряад хэлэн 5-9 классууд, «Бэлиг», 2005
8. Д_Н.Доржиев «Мүнөөнэй буряад хэлэн». Синтаксис, Улаан-Үдэ, 2005
9. О.Б. Бадмаева «Мүнөө үеын хэшээл», 2011

6. Хэрэглэгдэхэ литература

1. В.Д. Патаева, О.-Х.Н. Нанзанова «Буряад хэлэн», 9 класс, Улаан-Үдэ, 2012
2. А.Б.Санжаева «Буряад хэлэнэй грамматикаар таблицанууд», 2010
3. А.Б.Санжаева «Буряад хэлээр лабораторна-практическа хүдэлмэринүүд», 2000
- 4.«Буряад хэлэн» сахим нураха бэшэг, 2006, 2010
5. С.Г.Будаин «Буряад хэлээр тестнүүд», 2006
6. Д_Н.Доржиев «Мүнөөнэй буряад хэлэн». Синтаксис, Улаан-Үдэ, 2005
7. К.Д. Черемисов «Буряад-орон толи»
8. Ш.Р. Цыденжапов «Бурятско-русский фразеологический словарь», Улаан-Үдэ, 1992
9. Н.Б. Будаев «Адирхуу удхатай үгэнүүдэй толи»

Нуралсалай сэдбүүдэй календарна түсэб

№	Үзэхэ хубинууд болон сэдбүүд	Үгтэһэн саг	Тэрэнэй тоодо		
			хэшээл нүүд	Практическа ажалнууд	шалгалтын ажалнууд
1	8-дахи класста үзэһэнөө дабталга	1			
2	Хэлэн тухай шухала мэдээн	1			
3	Орёо мэдүүлэл, тэрэнэй илгаа	2	1		1
4	Холболтонууд ба холболто үгэнүүд				
5	Ниилэлдэһэн орёо мэдүүлэл	5	1	3	1
6	Дахалдаһан орёо мэдүүлэл	11	8	2	1
7	Тайлбарилһан нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл	1	1		
8	Тайлбарилһан нүхэсэл мэдүүлэлэй янзанууд	1	1		
9	Тайлбарилһан нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэлэй сэглэлтын тэмдэгүүд	1		1	
10	Элирхэйлһэн нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл	1		1	
11	Элирхэйлһэн нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэлэй сэглэлтын тэмдэгүүд	1		1	
12	Ушарлаһан нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл	1	1		
13	Ушарлаһан нүхэсэл мэдүүлэлэй илгарал	1	1		
14	Ушарлаһан нүхэсэл	1	1		

	мэдүүлэлэй сэглэлтэ				
14	Хэдэн нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан орёо мэдүүлэл	1	1		
14	Холболтогүй орёо мэдүүлэл	1	1		
15	Холболтогүй орёо мэдүүлэлнүүдэй сэглэлтын тэмдэгүүд	1	1		1
16	Сэхэ ба өөршэлэн хэлэлгэ	1	1		
17	Сэхэ хэлэлгэтэй мэдүүлэлнүүдтэ сэглэлтын тэмдэгүүдые табилга	1	1		
18	Холилдоһон орёо мэдүүлэл	1	1		
19	Үгүүлэл ба тэрэнэй илгарал	1	1		
20	Хэлэлгын стильнүүд	1	1		
21	Текст ба тэрэнэй байгуулга	1	1		
22	Жэл соо үзэһэнөө дабталга	1	1		
23	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ	6			
	Хамта	34	17	13	4